

Fosen-dommen må få stor betydning

Mandag 11. oktober slo Høyesterett fast at konsesjonene for utbygging av vindkraft på Storheia og Roan er ulovlige. Fosen Njaarke reinbeitedistrikt har tatt en stor belastning ved å fremme saken. Staten tok feil. Derfor må staten rydde opp.

Naturvernforbundet i Trøndelag ønsker å gratulere samene med avgjørelsen! Det står stor respekt av dem som står opp mot rettslige overgrep fra storsamfunnet. Urfolks rettigheter er vedtatt i norsk lov og forankret i internasjonale avtaler, som FN konvensjonen, art. 27. Høyesterett vurderte om behovet for elektrisitet gjennom vindkraft er så stor at samenes rett til å drive reindrift kunne tilsidesettes. Høyesterett gjorde det klart at vinterbeiteområder er ødelagte. De fastslår også at vinterforing av rein ikke er innenfor den tilpasningen og kompenseringen som kunne gjort vedtakene lovlige. Statens syn på hvilke hensyn som kan avveis mot hverandre er feil. Det må få konsekvenser.

Å føre en slik sak for retten innebærer en stor økonomisk risiko. Den risikoen tok Fosen Njaarke reinbeitedistrikt. Utbygger og Staten tok sjansen på å bygge, selv om utbyggingssakene ikke var endelig avgjorte. De økonomiske – og naturmessige – risiki de tok, vel vitende om protestene. Det er derfor deres ansvar å rydde opp i feilene. Naturvernforbundet i Trøndelag støtter samene når de krever at vindkraftanleggene demonteres og naturen restaureres. Det er svært viktig å merke seg at urfolks sivile og politiske rettigheter ikke er noe som kan forhandles bort og veies opp mot et såkalt grønt skifte.

Staten tok feil. Det må erkjennes og beklages overfor de som protesterte, og spesielt overfor de som tok belastningen med å føre saken helt fram. En slik beklagelse har utrolig nok ikke kommet! I stedet leser vi at departement møter Fosen Vind som på nytt vil prøve å få prosjektet godkjent.

Veien videre er ikke enkelt for noen. Naturvernforbundet i Trøndelag forventer at enkeltpersoner og lokalsamfunn respekterer at samisk kultur og levesett har norsk og internasjonal lov på sin side. Både departement og direktorat må legge en ny rettsforståelse til grunn. Dette må skje raskt, da det stadig er relevante saker til behandling.

Høyesterettsdommen bør også få staten til å revurdere lignende konsesjoner som nå kan få et rettslig etterspill. Retten til å få prøvd sin sak uten slik at risikoen for store økonomiske tap er slått fast i Århus-konvensjonen, og stadfestet av Høyesterett i en tidligere dom i høst. Også Stokkfjellet, Sørmarkfjellet, Innvordfjellet og Øyfjellet er prosjekter der samenes bruk og rettigheter er satt til side. I Øyfjellet prøvde samene saken i retten, men ble straffet med en regning på 1,76 millioner kroner. Nettopp økonomisk risiko for de som fremmer naturens og urbefolkningens rettigheter er årsaken til at flere av sakene ikke er prøvd juridisk.

Men, vi har også registrert at naturverdier og -mangfold ikke har samme rettsvern som urfolk. I Trøndelag ar alle vindkraftanlegg bygd i naturområder uten tidligere inngrep. Skal dette ta slutt, er det bare folkelig motstand og mobilisering som må til for å hindre utbygging. Naturvernforbundet i Trøndelag lover å være en viktig del i denne motstanden.

Naturvernforbundet i Trøndelag

v/ styret